

Fremtidens landskaber

– om samarbejde og nye
planer for indretning af
det åbne lands
landskaber

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Om behovet for ny indretning.... Og nye planformer

- Mange interesser kræver plads i det åbne land og traditionelle interesser skal sameksistere med andre interesser
- Rural landskaber er forældede i deres indretning

Lihme sogn anno ca.1950

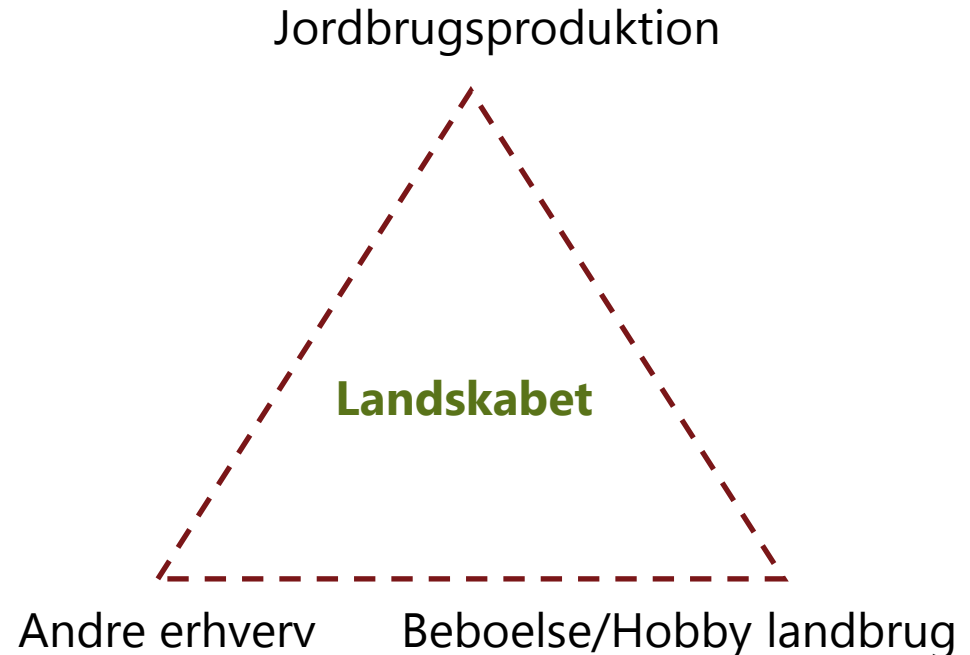

2009

Differentieret udvikling – differentierede planlægningsbehov

- Rurale landskaber undergår forskellige udviklinger afhængig af samspillet mellem jordbrugsproduktion, beboelse og andet erhverv
- Forskellige typer lodsejere
- Fragmenterede lokal samfund

Planlægning og forvaltning af det åbne land

Udfordringer og begrænsninger relateret til den eksisterende planlægning

- Mange og ofte ukoordinerede sektorinteresser og politikker
- Mangel på udviklingsorienteret og integreret planlægning med udgangspunkt i det lokale landskab
- Borgerinddragelse hovedsagelig som traditionelle høringer i forbindelse med offentliggørelse af planforslag

Behov for nye plantilgange som kan:

- Koordinere og give retning for udviklingen
- Integrere og/eller balancere de forskellige interesser
- Inkludere borgere og andre interessenter i hele planprocessen

Hvad har vi gjort?

Vi har engageret os i 'real-life' planlægningsprojekter med det formål at medvirke til at:

- **Udvikle nye plantilgange for og med det åbne land**
- **Skabe nye 'modeller' for indretning af fremtidens landskaber**
- **Ændre plankulturer og opfattelser af planlægningen**
- **Skabe konkrete forandringer i landskabet**
- **Få erfaringer og indsigt – planforskning og undervisning**

Fremtiden og 'Real-life' planlægningsprojekter??

Hvad har vi gjort?

12 planlægningsprojekter – med 11 kommuner og Dansk Jægerforbund

- Fokus på planløsninger – processer er midlet ikke målet
- Muligheder for fælles læring og udveksling af erfaringer – fællesarrangementer

Partner og finansiering

- Ålborg og Syddansk Universitet, Arkitekt skolen i Århus, SEGES.
- *Friluftsrådet, 15. juni fonden, Nordea, Realdania og de 11 kommuner: Lolland, Guldborgsund, Frederikssund, Odsherred, Ringsted, Bornholm, Odense, Jammerbugt, Morsø, Skive, Viborg*

‘Produkters’:

- Planløsninger for 12 rural landskaber
- En bog og en udstilling
- Erfaringer på mange niveauer – fra borgere til kommune og universiteter

De 12 projekter

Produktionslandskabet – landbrug og vind

- Sydøst Lolland (LS), Guldborgsund (vindmøllelokalisering), Fjends (Skive, LS) og delvis Nordmors og jagtprojektet
- *Hvordan skabes der større variation i landskabet og bedre adgang og formidling? Hvordan kan landbrugets behov tilgodeses i balance med de øvrige interesser?*

Det beskyttede landskab

- Bornholm (samlede strategi), Viborg (naturpark), Ringsted (søområdeudvikling), og Nordmors (moleret)
- *Skabe sammenhæng og kvalitative forbedringer, bedre adgang, formidling og branding, naturen og landskabet som potentiale for bosætning og erhverv*

De 12 projekter

Fritids- og bosætningsdrevne landskab

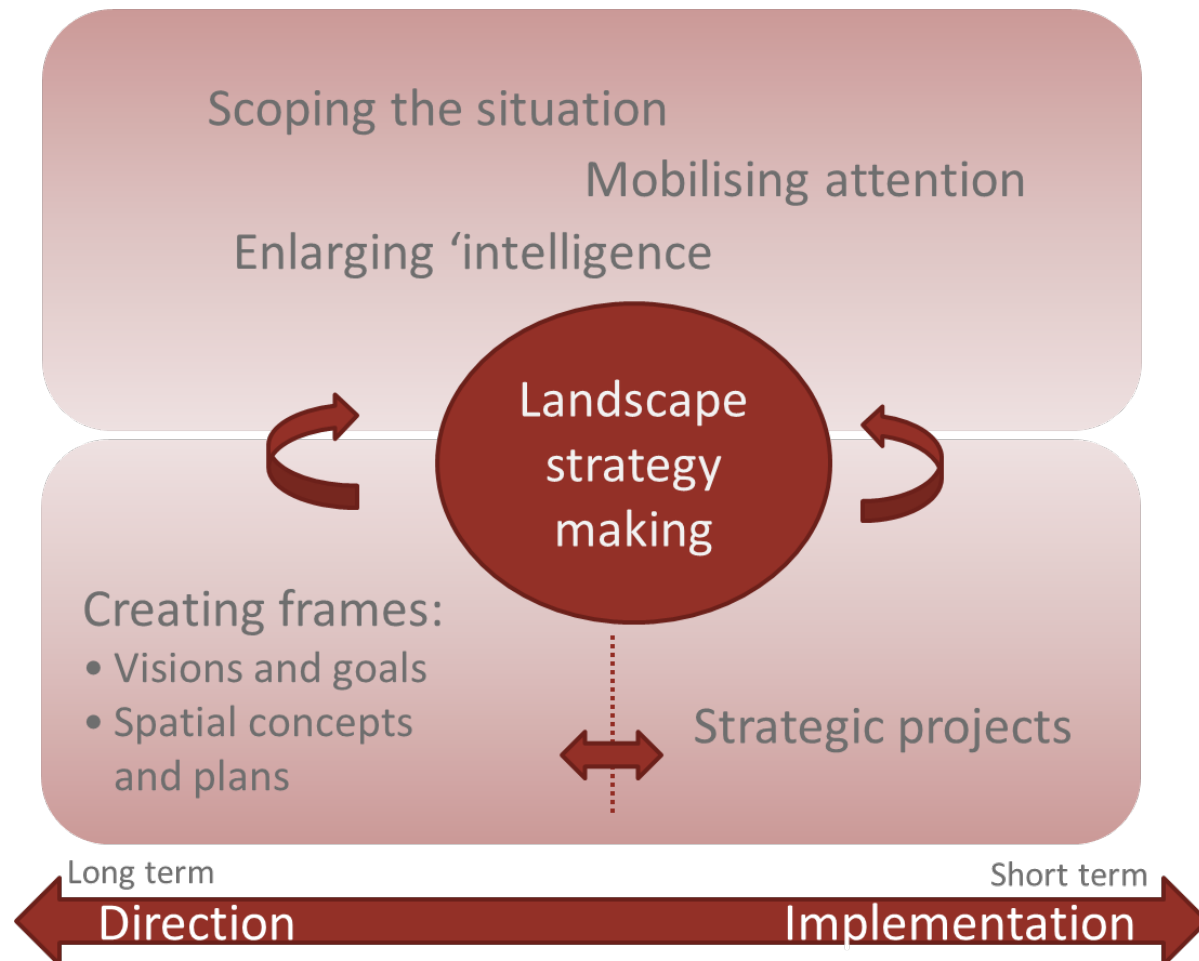
- Odsherred (naturpleje), Frederikssund (mere bosætning) og Odense (skovrejsning)
- *Bedre adgang og bedre rekreative muligheder, nye rammer for landsbyudvikling, branding af bosætning, naturpleje i fælleskab, 'samarbejdet om multifunktionel skovrejsning,*

Nye plantilgange:

- Jammerbugt: Kommuneplanlægning med udgangspunkt i landskabskarakterkortlægning
- Jagtprojektet: Adaptive planlægning og forvaltning

En samarbejdsdrevet tilgang:

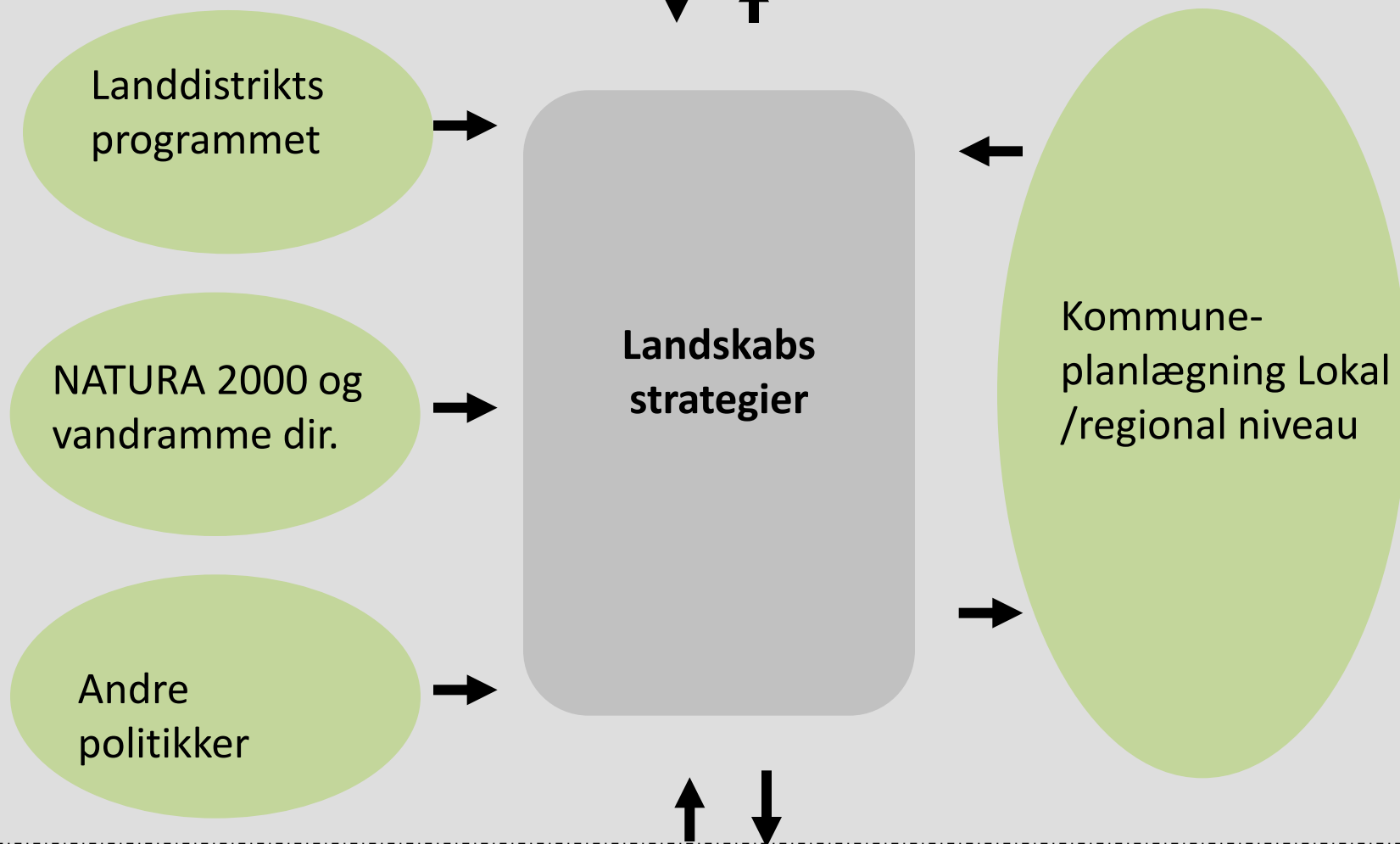
involvering af forskellige interessenter og inkludering af forskellige former for viden

*Inspireret af
P. Healey (2009)*

Landskabsstrategier i en policy kontekst

Statslige og regionale planer og politikker

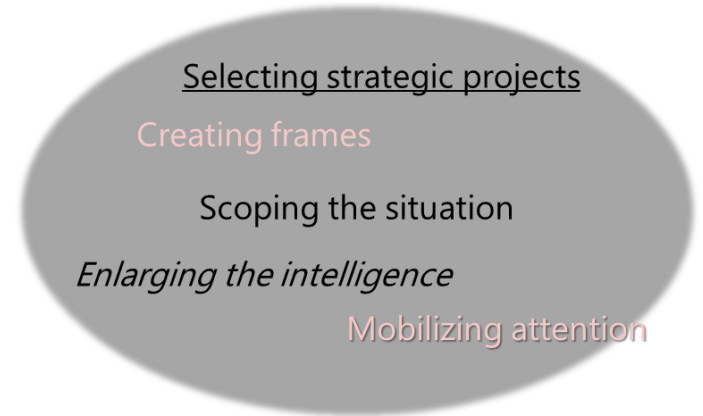
Lodsejeres landskabsforvaltning og lokale visioner

Processer:

- Workshops
- Forelæsningsrækker
- Bus-, cykel- og gåture
- Interviews

Aktører:

- Borgere, lodsejere og kommunale embedsmænd
- Universitets folk og andre eksperter (specialviden) – herunder lokale museer
- Politikker, NGO'er og Landboforeninger

Nordbornholm mange værdier og mange individuelle projekter –hvordan skabes synergi og sammenhæng og mere udvikling?

Proces:

- Interview– alle lodsejere
- Landskabsanalyse
- 3 workshops- swot-lignede analyse (30-40 personer) inklusiv diverse oplæg
- Bustur
- Studenterprojekter – afklaring og inspiration
- Usikkerhed i kommune – hvad vil vi?

Udfordringer:

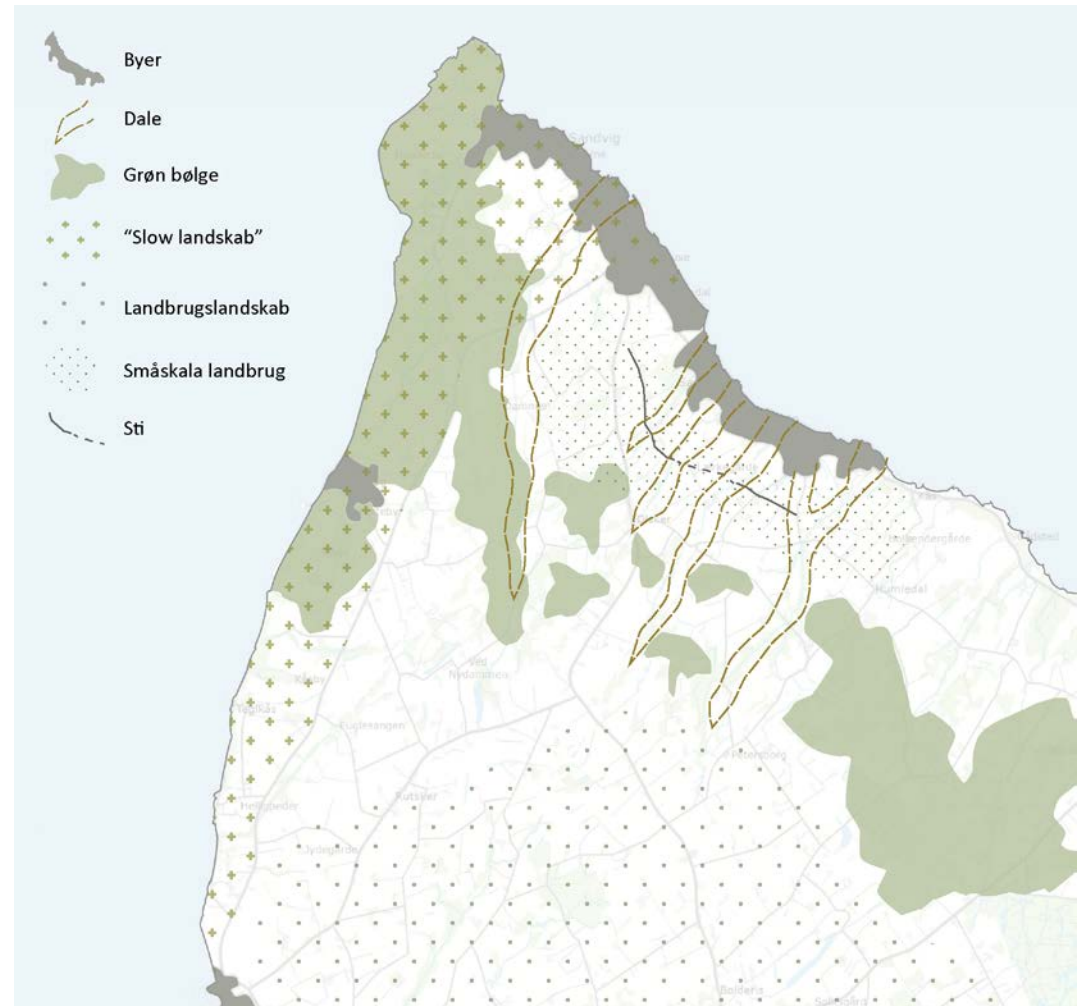
- Aldrende befolkning
- Mangel på adgang til baglandet
- Manglende pleje og sammenhæng i naturområderne
- Turismeudvikling og trafik
- Utilstrækkelig formidling og markedsføring
- Strukturudviklingen i landbruget

Muligheder: landskabet, naturen og naturkraften, kulturhistorien, granitten, folkemødet

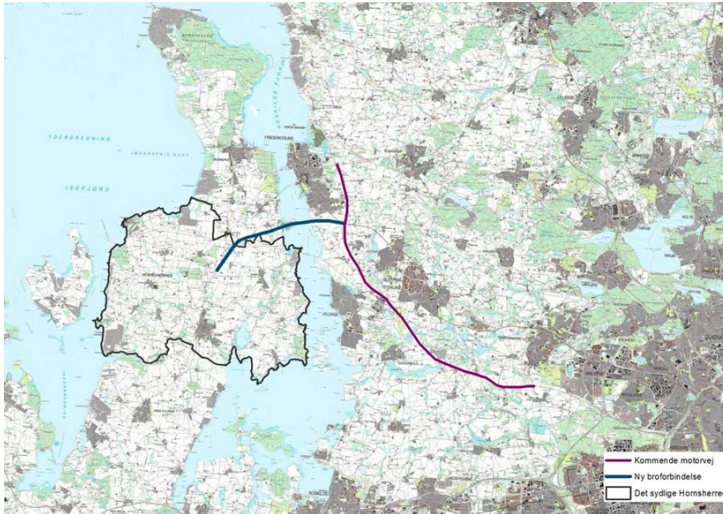

Bornholm – a rumlig strategi og en række tværgående temaer

- **Granitten – de dybe strukturer**
- **Naturen i balance – mellem det vilde og det tæmmede**
 - Nyt læringscentrum for naturpleje
- **Oplev og sans landskabet**
- **Nye strømninger – nye relationer**
 - Andelsinitiativer, det multifunktionelle, det spirituelle/alternative

Østby, Frederikssund – en 'outdated' bevaringsværdilandsby . At bringe landsbyen ind i det 21. århundrede

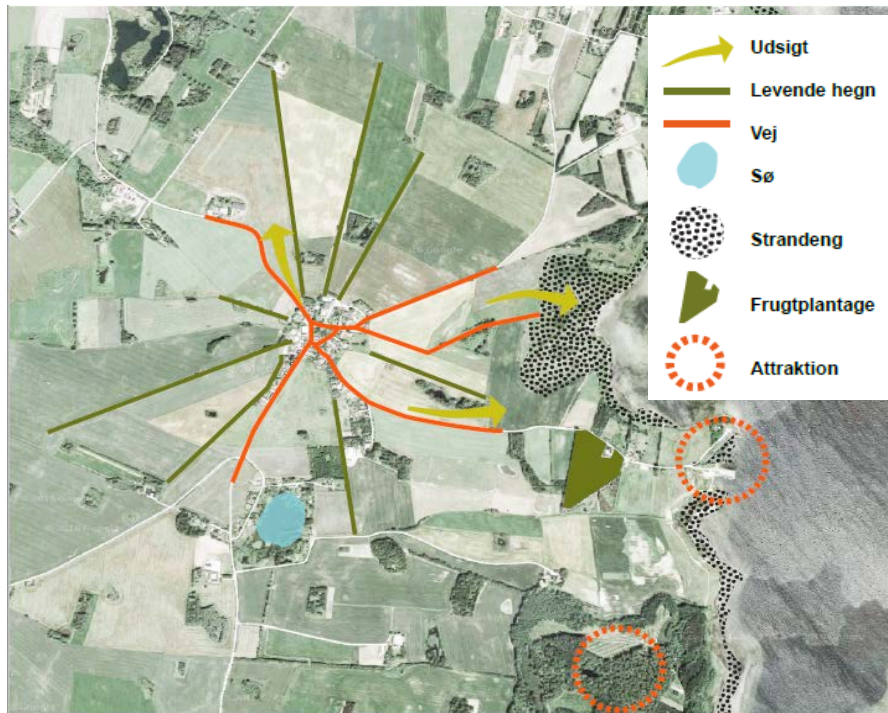

VISION 2 - The landsbyerne:

Steder med stærke lokalsamfund

Sikre og gode omgivelser for familier, børn og ældre

Attraktive huse i moderne standard – inklusiv energibesparelsesmuligheder

En fælles have på lejet grund og 5 fællesskabsgrise

Vision for 'Levende landskaber på Sydøstlolland'

– Det moderne liv møder historien og naturen i et dynamisk og produktivt landskab i år 2035

Hvor har vi støt på udfordringer?

- Det kræver en særlig indsats at få det produktive landbrug med
- I de meget fritidsdrevne landskaber er lodsejere ikke nødvendigvis interesseret i fællesskab og fælles projekter – men deres interesse kan vækkes- sti etablering på frivillig basis er meget svært.
- Ressourcestærke borgere der erobrer dagsordenen
- Det politiske engagement – fastholdelse over en længere periode (2-3 år) kan være vanskeligt
- Store personale udskifter og omstruktureringer
- Når borgerne skal arbejde selv

Konklusioner - generelle

- Landskabsstrategier repræsenterer en ny form for planlægning i det åbne land, der kan skabe retning for den fremtidige udvikling og danne rammer for integration af forskellige interesser og initiativer
- Kan medvirke til at aktivere og revitalisere lokalsamfund
- Det er ikke et vidundermiddel – det er bedst til 'place making' og kan kun i et mindre omfang håndtere konflikter – derfor er der stadig brug for regulative planlægning

Konklusioner og refleksioner – løsninger og implementering

- Behov for ny-indretning af landskaberne alle steder
- Mange løsningsforslag:
 - Nogle repræsenterer plan- og designløsninger der er lige til at gå til
 - Andre er komplekse og kræver institutionelle forandringer, omfattende investeringer, kollektiv opkøb af land eller kraftig offentlig intervention – kun få af disse er blevet løst
- Hvis borger skal være med til implementeringen eller arbejde selvstændig i planprocessen kræver ofte støtte fra lokale myndigheder eller andre organisationer
- Politisk vilje og kapacitet
- Økonomiske ressourcer ude fra

Konklusioner og refleksioner – proces og demokrati

- Overvægt af 50 + segmentet – men med omhyggelig planlægning kan det lykkedes at få andre med:
 - ✓ familier, unge/børn og professionelle landbrugere
 - ✓ Ikke vestlige indvandrere og flygtninge har vi ikke mødt og ej heller haft fokus på – har været italesat på Bornholm som en del af løsningen på naturpleje
- Vigtigt med stor diversitet i vidensinputtet – skaber dynamik og 'aha' oplevelser
- Processerne skal tilpasses den specifikke kontekst og være en del af konteksten
- Processer tager tid – lad dem gøre det
- Dokumentation af processerne er nødvendigt for at gøre processerne transparente – for dem der ikke deltog

Afslutningskonference: **16. november** kl. 10-16.30 Københavns Universitet Frederiksberg

FREMTIDENS LANDSKABER
udfordringer - erfaringer - løsninger

Afslutningskonferencen
Hvordan skal fremtidens landskaber planlægges og indrettes? Hvilke udfordringer og ønsker er i spil? Og ikke mindst hvem har initiativet og ansvaret?
Forskningsprogrammet Fremtidens Landskaber holder afslutningskonferencen efter 4 spændende og lærerige år, hvor praksis og forskning har arbejdet tæt sammen.
Konferencen giver nye perspektiver på det åbne lands planlægning. Hvordan skabes grundlag for en mere produktiv, bæredygtig og inkluderende planlægning?
På indblik i og var med til at diskutere, hvordan fremtidens landskaber skal se ud – og hvordan vi kommer dertil.
Alle er velkomne!

Emner i fokus
Behov for at udvikle løsninger på indretningen af fremtidens landskaber
- hvad er behovet, hvor kommer de fra og hvilke muligheder er i spil?
Forskellige typer af landskaber fordrer forskellige typer af designløsninger
- fokus på det menneske og/eller produktionslandskab, det bolig- og fritidsrecreationslandskab og det prioriterede naturlandskab
Hvordan får man fremtidens landskaber på en god dagorden og får skabt substans i udvikling af fælles omgivelser?
- erfaringer fra de 12 projekter i Fremtidens Landskaber
Britiske erfaringer: Collaboration for Co-production of Future Landscapes
Emerging Ideas, Methods and Policy Development in the UK
Docent Maggie Bos, School of Architecture, Planning and Landscape, Newcastle University

Praktisk
Tid: Tirsdag 16. november 2017
Sted: Frederiksberg
Pris: 650 kr.
Tilmelding og yderligere informationer: www.fremtidenslandskaber.dk
Endelig program for konferencen forventes klar midt oktober

FREMTIDENS LANDSKABER

- Mere info om programmet og konferencen:
<http://fremtidenslandskaber.ku.dk/>
- Udstilling og bog: Maj 2018